

Com repartir 3,5 milions de tones de residus?

El buidatge del dipòsit del Baix Empordà, sentenciat pel TSJC, és encara a les beceroles

El govern, que va acatar la resolució fa una dècada, continua cercant la solució

La clausura de l'abocador de Vacamorta, al municipi gironí de Cruïlles, Monells i Sant Sadurní de l'Heura, es va decretar el 21 de novembre del 2014, per part de l'aleshores conseller de Territori, Santi Vila. Aviat es compliran deu anys d'una resolució complexa, el primer pas per acatar les sentències del TSJC que n'ordenaven, a més de la clausura, restaurar els terrenys a l'estat anterior. I això implicava també la missió tan insòlita com colossal del buidatge d'un volum de tones incert. Aleshores, les estimacions del Departament de Territori xifraven el nombre de tones en uns 2,2 milions, dipositades des del 2001 fins al 2014. Però els darreres càlculs, més reposats, han elevat el volum fins als 3,5 milions de tones: el darrer estudi d'impacte ambiental parla de 2,66 milions i un 20% addicional de terres per al segellat.

En aquell moment, després d'una dècada llarga de lluita infructuosa de la Plataforma Alternativa a l'Abocador de Cruïlles (PAAC) i el Centre d'Ecologia i Projectes Alternatius (CEPA), que s'havia sumat a la campanya, l'acatament de la sentència no deixava de ser sorprenent. Però de seguida es va entendre que el govern mirava de salvar el conflicte judicial amb un simple cessament de l'activitat, tot al·legant la impossibilitat –o elevadíssima complicació, amb riscos sanitaris i ambientals– de remoure les deixalles, industrials però amb elements orgànics –fangs de depuradores–. Continuen emetent gas 20 anys després i hi ha restes d'hidrocarburs i dissolvents emprats, per exemple, en la fabricació de pintures. Però els magistrats del TSJC es van mantenir fermes en la necessitat de restaurar i, per tant, buidar l'espai de deixalles.

Sense precedentsEls gestors de l'Agència de Residus de Catalunya (ARC) han treballat, els darrers anys, per dissenyar una operació sense precedents a Catalunya, més enllà de la neteja de petits punts d'abocaments incontrolats. El primer pas va ser un estudi d'alternatives, que, tot i insistir en l'anomenada zero –segellar i no tocar res–, plantejava un ventall d'opcions que anaven de la més simple de buidar i traslladar el rebuig cap als abocadors de les Terres de l'Ebre, fins a les més sostenibles de cercar nous emplaçaments menys llunyans a les comarques gironines, dins d'un radi màxim de 80 quilòmetres a la rodona de la població del Baix Empordà. Finalment, se segueix aquesta darrera tesi, però sense cap abocador alternatiu amb prou capacitat a l'entorn, i des de l'ens admeten que alguna expedició ha anat cap a Tivissa, que ha tancat aquest estiu temporalment.

Per acabar d'afinar, a finals del 2022, l'ARC va posar en marxa una primera prova pilot per passar de la teoria a la pràctica, amb l'objectiu d'extreure'n les primeres 20.000 tones de residus i passar-les pel garbell rotatori, en què van assolir un ritme de 240 tones diàries processades i separades. En el procés van destriar, d'entrada, gairebé 1.500 tones de rebuig de metalls, plàstics i voluminosos (pneumàtics), segons les darreres dades del març. La resta, però, eren 6.825 tones de fracció fina (terres negres amb plàstics) i 6.570 de rebuig intermedi, fonamentalment plàstics, traslladats, de moment, a altres abocadors de residus no perillosos. Incògnites obertesLa durada prevista, d'un any, es va haver de prorrogar, tot i que fonts de l'ARC diuen que la prova pilot ja ha conclòs i ara estan “treballant els plecs per fer un procés de consulta preliminar al mercat”, obert a la concurrència competitiva d'empreses que proposin altres solucions i destins per als residus. Una de les claus, per exemple, seria aconseguir reaprofitar l'àrid parcialment contaminat per llots de depuradores o hidrocarburs, que amb col·laboració de l'Institut de Recerca i Tecnologia Agroalimentària (IRTA) destinarà 1.000 tones al

conreu experimental de sorgo o melca, un cereal farratger del qual fa anys que estudien les propietats com a bioremediador. Hi analitzaran, durant els mesos de tardor i hivern, els índexs de captura de metalls i degradació dels altres elements inicialment tòxics.

Segons les darreres previsions anunciades pel director de l'ens, Isaac Peraire, a finals de l'any passat, comptava que podrien arribar a recuperar fins a un 40% dels materials dipositats, tot i que sense entrar en detall en el repartiment de categories, destins o usos. Majoritàriament, pel que fa a les terres, consideren que es podrien reencaminar cap a la tipologia d'àrids de segellament o compactació entre les capes d'altres abocadors. I, per exemple, ja n'han aprofitat en un altre abocador polèmic, el de residus municipals de Solius –entre Llagostera i Santa Cristina d'Aro–, clausurat i en procés de segellat definitiu arran d'un altre procediment judicial que en va declarar il·legal l'ampliació. Així, defensen, s'evita ocupar volum útil en altres instal·lacions i s'estalvia el recurs de terres netes.

L'altra gran incògnita, ara mateix, és l'estratègia que seguirà el nou govern de la Generalitat capitanejat pel PSC. Des del Departament de Territori, la nova consellera, la gironina Sílvia Paneque, encara no ha abordat a fons la carpeta sobre el model de gestió de residus, ja que ha centrat les primeres setmanes en l'executiu en altres qüestions urgents, com ara l'escenari de sequera. De fet, Peraire continua en el càrrec, encara que l'havia assolit amb l'anterior executiu d'ERC, i fa deu dies insistia que el nou govern “no pot mirar cap a un altre costat” i ha de continuar amb els plans de buidatge, pressupostats en un mínim de 16 anys i amb un cost anual d'uns 11,5 milions, 190 en total, en espera de la xifra d'adjudicació.

Tot preveient els canvis de color en el Departament, tant la PAAC com el consistori havien urgit a accelerar la contractació de les tasques de buidatge. La consellera, quan era diputada a l'oposició i portaveu de Territori del PSC, es mostrava partidària d'abordar la sentència, però reclamava una nova llei catalana de residus i defensava el “compromís de no fer nous abocadors” en sòl català. La recepta: més reciclatge i més valorització energètica, tot i que l'opció de les incineradores tampoc no agrada a la PAAC i, encara menys, al CEPA, que s'hi oposa frontalment.

Publicat a:

-El Punt Avui. Girona 09-09-2024, Pàgina 2

-El Punt Avui. Nacional 09-09-2024, Pàgina 2

Font del document:

<http://www.elpuntavui.cat/societat/article/11-mediambient/2456020-com-repartir-3-5-milions-de-tones-de-residus.html>